

aardrijkskunde CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het bij de toets behorende correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden met inachtneming van het correctievoorschrift toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 59 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Weer en klimaat

1	D	
2	maximumscore 1 luchtdruk	
3	C	
4	C	
5	maximumscore 2 • Uit de verklaring moet blijken dat vochtige lucht van zee wordt aangevoerd en opstijgt bij de Pyreneeën, afkoelt en condenseert. (Bij Y zal de lucht minder vochtig zijn en ook weer gaan dalen, waardoor het in gebied Y droger is) • Het betreft hier stuwingsneerslag	1 1

Vraag	Antwoord	Scores
6	F	
7	B	
8	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • In Nederland worden tomaten in verwarmde kassen verbouwd en in Spanje in de openlucht of in onverwarmde plastic kassen • De verwarming in Nederlandse kassen gebeurt door fossiele brandstoffen (en dit leidt tot meer CO₂-uitstoot dan het transport van tomaten) 	1 1
9	B	
10	D	
11	B	
12	maximumscore 2 uitspraak 1 = juist uitspraak 2 = juist uitspraak 3 = juist	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
13	B	
14	maximumscore 1 orkaan Wilma Een juist argument is één van de volgende: <ul style="list-style-type: none"> – Orkaan Wilma zorgde voor hogere windsnelheden. – De luchtdruk bij orkaan Wilma was lager dan bij orkaan Katrina. – Orkaan Wilma bracht meer neerslag dan Katrina. <p><i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen bij een juiste keuze met een juist argument.</i></p>	
15	A	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

16 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste verschillen zijn:

- de duur (Een orkaan duurt veel langer dan een tornado.)
- de grootte (Een orkaan trekt over een groot gebied, een tornado is plaatselijk.)
- locatie (Een orkaan is het hevigst aan de kust, een tornado op land.)
- ontstaanswijze (Een orkaan ontstaat boven zee, een tornado boven land.)
- voorspelbaarheid (Een orkaan is beter te voorspellen dan een tornado.)

per juist antwoord

1

Water

---

17 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- het stedelijk gebied veel meer versteend is dan het landelijk gebied 1
- Daardoor wordt in het stedelijk gebied veel regenwater snel afgevoerd naar het riool, terwijl in het landelijk gebied veel regenwater opgenomen kan worden / regenwater beter vastgehouden wordt 1

18 D

19 maximumscore 2

- zand 1
- Uit het antwoord moet blijken dat zandgrond een grove structuur heeft (en daardoor een snelle doorlatendheid) 1

20 maximumscore 1

toenemen

Voorbeelden van een juist argument zijn:

- zeespiegelstijging (waardoor meer zoute kwel ontstaat)
- bodemdaling (waardoor de kwel toeneemt)

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen bij een juiste keuze met een juist argument.

21 C

Vraag	Antwoord	Scores
22	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een nevengeul aangelegd • Nog een maatregel is: <ul style="list-style-type: none"> – uiterwaardverlaging – zomerbedverlaging – kribverlaging – waterberging – dijkverlegging – ontpoldering – verwijderen van obstakels 	<p>1</p> <p>1</p>
23	B	
24	C	
25	B	
26	maximumscore 2	
	1 = stroomopwaarts	
	2 = ten westen	
	3 = stroomafwaarts	
	4 = Shanghai	
	indien vier antwoorden juist	2
	indien drie of twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
27	maximumscore 1	
	Uit het antwoord moet blijken dat steeds meer water uit de Jordaan wordt onttrokken voor landbouw, industrie en/of huishoudens (daardoor wordt er weinig water afgevoerd naar de Dode Zee).	
28	maximumscore 1	
	Uit het antwoord moet blijken dat de meeste ontziltingsinstallaties werken op fossiele brandstoffen (en die zorgen voor CO ₂ -uitstoot) / gebruik van fossiele brandstoffen zorgt voor CO ₂ -uitstoot.	
29	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • aquifer • Uit het antwoord moet blijken dat als Libië veel water uit de aquifer haalt er minder water voor de buurlanden overblijft 	<p>1</p> <p>1</p>
30	maximumscore 1	
	In het zuiden van Egypte is voldoende reliëf voor de aanleg van de dam / het stuwmeer.	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

31 C

Bevolking en ruimte

---

32 **maximumscore 1**

Uit het antwoord moet blijken dat jongeren zijn weggetrokken / de beroepsbevolking is weggetrokken uit het oosten van Duitsland (omdat in het oosten van Duitsland te weinig werk is).

33 **maximumscore 1**

Flevoland

Uit het antwoord moet blijken dat veel jonge gezinnen zich in de provincie Flevoland hebben gevestigd.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen bij juiste keuze met een juiste oorzaak.

34 D

35 **maximumscore 2**

1 = juist

2 = juist

3 = juist

indien drie antwoorden juist

2

indien twee antwoorden juist

1

indien minder dan twee antwoorden juist

0

36 A

37 **maximumscore 2**

1 = juist

2 = onjuist

3 = juist

indien drie antwoorden juist

2

indien twee antwoorden juist

1

indien minder dan twee antwoorden juist

0

38 **maximumscore 1**

Uit het antwoord moet blijken dat het nieuwe stadion beter bereikbaar is / Stadion Euroborg ligt vlak bij de snelweg (A7) / Stadion Euroborg ligt dicht bij een station.

Vraag	Antwoord	Scores
39	<p>maximumscore 1</p> <p>Juiste antwoorden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – de gescheiden ontwikkeling door de bouw van de muur / de verdeling van Berlijn in Oost- en West-Berlijn – de vernietiging in de Tweede Wereldoorlog (waarna grote delen van Berlijn opnieuw opgebouwd moesten worden) 	
40	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeelden van juiste redenen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – de overvloed aan goedkope arbeidskrachten – goedkope grond / goedkope vestiging – de minder strikte milieuwetgeving – de grote Chinese afzetmarkt – minder strenge arbeidswetgeving 	
	per juist antwoord	1
41	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeelden van twee juiste nadelige gevolgen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – slechte arbeidsomstandigheden – woningnood / stijgende kosten voor woningen – milieuproblemen 	
	per juist antwoord	1
42	<p>maximumscore 2</p> <p>1 = juist 2 = onjuist 3 = juist</p>	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
43	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeelden van een juiste reden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Deze arbeidsmigranten vestigen zich in de steden (in het oosten) op zoek naar werk (en in het westen is nauwelijks werk). – Deze arbeidsmigranten trekken juist weg uit het westen (omdat daar geen werk is). – In het westen zijn minder grootstedelijke gebieden. 	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

44 maximumscore 1

bevolkingsdiagram 1

Voorbeelden van een juist argument zijn:

- Stedelijke gebieden hebben veel arbeidsmigranten (leeftijd 20-50 jaar)
- In stedelijke gebieden zijn relatief weinig kinderen

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen bij een juiste keuze met een juist argument.

45 D

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in het programma WOLF.
Zend de gegevens uiterlijk op 28 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

---

bron 1	vrij naar: www.metoffice.gov.uk
bron 2 en 3	vrij naar: www.knmi.nl
bron 4	vrij naar: www.jvdv.demon.nl
bron 5 en 6	eigen archief Cito/CvTE
bron 7	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e editie
bron 8	vrij naar: www.klimadiagramme.de
bron 9	vrij naar: holapicasso.pbworks.com
bron 10	vrij naar: www.wnf.nl
bron 11	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e editie
bron 12	vrij naar: RIZA. RIVM/MNC/okt03
bron 13	vrij naar: www.weer.nl
bron 14	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e editie
bron 15	vrij naar: members.casema.nl/roelandvw
bron 16, 17, 18	vrij naar: www.wgs.nl
bron 19	vrij naar: CBS
bron 20	vrij naar: www.law.kuleuven.be
bron 21 en 22	eigen archief Cito/CvTE
bron 23	vrij naar: joods.nl
bron 24	vrij naar: De Basis Bosatlas, 60e editie
bron 25	www.koreaherald.com
bron 26	eigen archief Cito/CvTE
bron 27	vrij naar: growingblue.com
bron 28	vrij naar: nl.wikipedia.org
bron 29	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e editie
bron 30	vrij naar: Geometrische Grundlage: GeoBasis-DE /BKG (2012)
bron 31	CBS/dec12/2104, www.compendiumvoordeleefomgeving.nl
bron 32 en 33	vrij naar: Berlin-Institut
bron 34	vrij naar: ww2.unhabitat.org
bron 35	vrij naar: www.tubantia.nl
bron 36	vrij naar: nl.wikipedia.org
bron 37	vrij naar: Topografische Atlas van Nederland
bron 38 en 39	vrij naar: nl.wikipedia.org
bron 40	vrij naar: Haver Analytics, The Economist estimates
bron 41	vrij naar: www.skyscrapercity.com
bron 42	vrij naar: www.dailymail.co.uk